

ג. חיתוך הצואר במעשה המליקה; –

בחטאת העוף – חותך שדרה ומפרקת ללא חיתוך רוב בשר (שאם יחתוך הריהי כבר כמתה וכשחותך הסימנים אין כאן עוף חי. וסימנים – הלכה למשה מסיני. רש"י), עד שמגיע בצפרנו לוושט או לקנה. הגיע – חותך סימן אחד (או רובו) ורוב בשר עמו.

כאמור, נחלקו הדעות האם חיתוך רוב בשר מעכב אם לאו. ונראה שחיתוך שדרה ומפרקת מעכב לכו"ע (חזו"א יז, י).

ובעולה חותך שני סימנים (או רוב שנים). חתך רק סימן אחד בעולה – פסול. שהה בינתיים – מחלוקת, כדלעיל.

פרק שביעי; דף סו

קב. א. אלו סוגי שינויים פוסלים בעבודת עולת העוף ובחטאת העוף? מה דין הפסולים הללו לענין טומאת נבילות?
ב. באלו אופנים אין דין 'מעילה' בקרבן העוף?

א. סוגי השינויים הפוסלים בקרבן העוף: שינוי מעשה, שינוי מחשבה ושינוי מקום – במליקה או בעבודת הדם; –

במעשה; עולת העוף שמלקה וחתך סימן אחד בלבד [ולדעה אחת, הוא הדין כששהה בין סימן לסימן, כנ"ל] ולא הבדיל. וחטאת העוף שהבדיל. ולדברי ר' אלעזר בר' שמעון, המבדיל בחטאת העוף לא פסל. (וי"א שמודה ראבר"ש אם הבדיל קודם ההואה. עתוס').

לפרש"י (כאן ובחולין כא): 'הבדיל' היינו חיתוך שני הסימנים. ולהרמב"ם (מע"ק ז, ט) משמע רק אם הבדיל לגמרי הראש מהגוף פסל (וכ"ה בסמ"ג לאוין שכו, מובא בכס"מ; ספר חינוך קכד).

וכן במתן הדם; עולת העוף שהיזה דמה ולא מיצה – פסולה. חטאת העוף שמיצה דמה ולא היזה – פסולה. א. עולת העוף שהיזה ואח"כ מיצה, צדדו התוס' שלא פסל.

ב. חטאת העוף שהיזה דמה ולא מיצה, מחלוקת תנאים ואמוראים האם המיצוי מעכב, כנ"ל. ופסק הרמב"ם שמעכב, וכדלהלן).

במחשבה; חטאת העוף שמלקה או היזה דמה [ומיצה, למ"ד מיצוי מעכב] שלא לשמה – פסולה. ובעולה – כשרה אלא שלא עלתה לבעלים לחובה. מחשבת 'חוץ לזמנו / למקומו' – פוסלת בשתייהן.

א. גם אם חישב במליקה או בהזאה למצות דם הראש חוץ לזמנו או למקומו – פסל, ואעפ"י שמיצוי דם הראש אינו מעכב, וכדין מחשבת פיגול אודות שפיכת שיריים. אבל חישב בשעת מיצוי הראש מחשבת פיגול – לא פסל. מחשבות פיגול אודות מוראה ונוצה – אינן פוסלות, כיון שאינן ראויות לאכילה ולהקטרה (מנחת חינוך קמד, ו).

ב. בחטאת העוף שיש בה הזאה ומיצוי, לפי מה שאנו נוקטים מיצוי מעכב, אם פיגל באחת מהן נראה שדינו כפיגול בחצי מתיר, וכדלעיל מב (עפ"י מנ"ח קמד, ו).

ג. נראה שבמליקת קרבן העוף צריך לחשב ששה דברים שהזבח נזבח לשמם כפי שנתבאר לעיל מו (עפ"י מנ"ח קטו, כח).

במקום; חטאת העוף שנתן דמה למעלה (ולא למטה) (עפ"י רמב"ם ז, ט). וי"ח. ע' לח"מ; מקדש דוד כו) – פסולה. אבל מליקתה כשרה בכל מקום במזבח (וי"א בכל העורה, כנ"ל). עולת העוף שמלקה או נתן דמה למטה – פסולה.

וכולם אין מטמאים בבית הבליעה טומאת נבילת עוף טהור, שמליקתן הוציאתן מידי נבילה (לענין טומאה בלבד אך לא לענין איסור), וכדלהלן סח.

ב. האופנים שאין דין 'מעילה' בקרבן העוף; חטאת העוף שנעשתה כהכשרה, לפי שהותרה לכהנים יצאה מידי מעילה, כדין כל הקדשים שהותרו לאדם, שאינם בכלל קדשי ה'.
 עולת העוף שעשאה למטה ומלקה כחטאת ולשם חטאת – לדעת ר' יהושע נמשכה ונעשתה חטאת-העוף ויצאה מידי מעילה. ורבי אליעזר חולק, כדלקמן.
 עולת העוף שנתמצה דמה, מוראתה ונוצתה יצאו מידי מעילה אבל אסור ליהנות מהם מפני שדינם להיקבר בבית הדשן (עפ"י תמורה לד. ורש"י).

דפים סו – סח

קג. מה דינה של עולת העוף שעשאה כמעשה חטאת העוף, ומה הדין במקרה הפוך?

עולת העוף שעשאה למטה ומלק בה סימן אחד כחטאת-העוף, ועשאה לשם חטה"ע – בזה אמר רבי יהושע שאין בה מעילה, כדין חטה"ע שנעשית בהכשר. ובאר רב אדא בר אבהו שיטתו, מפני שנמשכה מעולת העוף להיות כחטאת, כיון שעשה בה מעשי חטאת הפוסלים בעולה (וגם עדיין לא חל פסול העולה בסימן אחד, הלכך מיד כשחתך סימן אחד, מתכשרת להיות כחטאת. עפ"י רש"י). ואולם הסיקו בגמרא שאינה עולה לשם חובתו ועדיין לא כיפר. ורק לענין דין מעילה הריהי חטאת לרבי יהושע.
 א. י"א שמדאורייתא לא כיפר וי"א מדרבנן (עתוס). ובשפת אמת צידד [שלא כדברי התוס'] שנאכלת לכהנים.
 ב. הלכה כרבי יהושע.

ואולם חטאת העוף שעשאה כמעשה עולה – לא נעשית כעולה ופסולה ויש בה מעילה (רב אשי. והטעם, שאין במליקתה שינוי מקום הפוסל בחטאת ומכשיר בעולה, שהרי מליקתה כשרה בכל מקום (עפ"י תוס'). ועוד, שחל בה הפסול קודם שיחול בה הכשר העולה. עפ"י רש"י).

דפים סז – סח

קד. שתי נשים שהביאו קן אחד בשיתוף, ופרשו פרידה (= גזול) מסוימת שתהא לחטאת לפלונית והאחרת תהא לעולה לפלונית, ונתנום לכהן, ולא נמלך לידע מהי כל פרידה, אם עולה או חטאת – מה הדין במקרים דלהלן;

א. עשה שתיהן למטה, לשם חטאת. או שתיהן למעלה, לעולה.
 ב. עשה את האחת למעלה, לעולה, והאחרת למטה, לחטאת.

א. עשה שתיהן למטה או שתיהן למעלה – מחצה כשר ומחצה פסול.

ב. עשה אחת למעלה ואחת למטה – שתיהן פסולות, שמא העולה נעשתה למטה והחטאת למעלה.